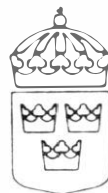


Motion till riksdagen

1985/86:N328

Börje Hörnlund m. fl. (c)

Främjande av kooperativ utveckling



Mot.
1985/86
N328 — 330

Centerpartiet har i såväl regeringsställning som i opposition aktivt verkat för att stärka Kooperationens roll i samhället. Den etablerade lantbruks- och konsumentkooperationen har stor betydelse för vårt samhälle ur både sysselsättnings- och allmän näringspolitisk synpunkt. Dessutom stärker det kooperativa företaget demokratiska ideal i vårt samhälle, ideal som utgör hörnpelare för vårt demokratiska styrelseskick.

Den etablerade lantbruks- och konsumentkooperationen har aktivt engagerat sig för att främja en nykooperativ utveckling. I Kooperativa rådet, som är ett samverkansorgan mellan staten och etablerad lantbruks- och konsumentkooperation har diskussioner pågått om lämpliga åtgärder att stödja nykooperativt företagande. Ett konkret exempel på samarbete är det s. k. ungdomskooperativprojektet som hjälper ungdomar att starta arbetskooperativa företag.

Kooperativa rådet

Kooperativa rådet bildades 1984. Under 1985 — som är det första egentliga verksamhetsåret — har rådet tillsatt fyra arbetsgrupper. *Programgruppen* förbereder rådets möten, *skolgruppen* föreslår åtgärder för att stärka Kooperationens roll i skolundervisningen, *informationsgruppen* föreslår angelägna målgrupper och lämpliga informationsinsatser och arbetsgruppen för *nya kooperativ* utarbetar förslag till åtgärder för utveckling av nykooperativa företag.

Arbetsgruppen för *nya kooperativ* har under sommaren och hösten 1985 arbetat med ett underlag för ett åtgärdsprogram för utveckling av ny kooperation. Detta redovisas i proposition 1985/86:100 bil. 14 s. 87. Kooperativa rådet har ännu inte enats om åtgärdsprogrammet. Den etablerade lantbruks- och konsumentkooperationen har heller inte tagit ställning till formerna för och omfattningen av gemensamma insatser. Det kommer att ske under våren 1986.

När det gäller stöd till utveckling av ny kooperation, som inte har direkt koppling till den etablerade lantbruks- och konsumentkooperationens befintliga verksamhet, är det rimligt att staten påtar sig ett särskilt ansvar. Det är således angeläget att riksdagen beslutar anslå de föreslagna 2,5 miljonerna för finansieringen av byggandet av ett kooperativt utvecklingssystem, trots att kooperativa rådet ännu inte fastställt åtgärdsprogrammet och lant-

bruks- och konsumentkooperationen inte beslutat om sina gemensamma insatser. I annat fall är risken uppenbar att verksamheten försenas.

Mot. 1985/86
N328

Ungdomskooperativprojektet

I mars 1984 etablerades, med ekonomiskt stöd från arbetsmarknadsdepartementet ett samarbetsprojekt mellan Lantbrukarnas riksförbund och Kooperativa institutet (ägs av konsumentkooperationen) för att stimulera arbetslösa ungdomar att starta kooperativa företag. Information, utbildning och rådgivning är ungdomskooperativprojektets verksamhet. Projektet har medel fram t. o. m. juni 1986.

Ca 40 projekt inom de flesta branscher har fortlöpande stöd från Ungdomskooperativprojektet. Nära hälften av dem har redan registrerats som självständiga ekonomiska föreningar, vilket med hänsyn till den korta projektiden får betraktas som ett gott resultat.

Ungdomskooperativprojektets stöd innefattar ekonomi, juridik, organisation, marknadsundersökning och marknadsföring, avtals- och försäkringsfrågor, skattefrågor och samhällets olika stödformer.

Erfarenheterna visar också att ungdomar med goda affärsidéer ofta stöter på problem i kontakterna med samhällets reguljära stödfunktioner, t. ex. utvecklingsfonderna och arbetsmarknadsmyndigheterna. Flera exempel vittnar om bristande kunskaper och fördomar om den kooperativa företagsformen hos både banker och utvecklingsfonder. I flera fall har man försökt påverka ungdomarna att ändra sina planer på att bilda en ekonomisk förening till att i stället bilda aktiebolag.

Samarbetet mellan etablerad Kooperation och nya kooperativa företag har utvecklats positivt. Resurspersoner från den etablerade lantbruks- och konsumentkooperationen har lokalt tillfört ungdomskooperativen värdefulla kunskaper inom skiftande ämnesområden. På många orter har också kommersiellt samarbete inletts mellan ungdomskooperativa företag och de etablerade kooperativa företagen.

Det faktum att ungdomskooperativprojektet är ett samarbetsprojekt mellan lantbruks- och konsumentkooperationen har inneburit att ett stort och fruktbart kontaktnät kunnat utnyttjas till ungdomskooperativens fördel. Samarbetet har också fungerat bra.

Representanter från andra folkrörelser, fackliga och andra organisationer samt myndigheter, har på ett värdefullt sätt förstärkt resurserna både centralt och lokalt.

I dag är projektets målgrupp arbetslösa ungdomar under 25 år. Erfarenheterna hittills visar att äldres och icke arbetslösas livserfarenheter och yrkeskunskaper bättre bör tas till vara i en fortsatt ungdomskooperativ utveckling. Det bör räcka med att en majoritet av dem som ingår i ett ungdomskooperativt företag uppfyller dessa kriterier.

Erfarenheterna visar att det på kort sikt inte är möjligt att föra över hela ansvaret för information, utbildning och rådgivning till samhällsorgan, Kooperationen eller utbildningsanordnare. Däremot är det viktigt att hitta former för en mer regionalt och lokalt anpassad informations-, utbildnings- och rådgivningsverksamhet.

Ungdomskooperativprojektets erfarenheter från de snart två verksamhetsåren visar att en ytterligare utsträckt projekttid är en förutsättning för att kunna bygga upp, ta vara på erfarenheter och dra slutsatser av de ungdomskooperativa satsningarna. Under ett företags utvecklingstid är oftast de två första åren de mest kritiska. Tiden från idé till ett stabilt företag torde knappast understiga tre till fyra år ens i undantagsfall.

Den inledda försöksverksamheten bör därför sträcka sig över en femårsperiod (1984—1988). De direkta kostnaderna för ungdomskooperativprojektet beräknas uppgå till 1,4 milj. kr. årligen. Medel till försöksverksamheten bör således anslås från arbetsmarknadsdepartementet.

Ekonomiskt stöd till ungdomsföretagande

I proposition 1985/86:100 bil. 12 föreslås att de medel om 7 milj. kr. som användes av regeringens barn- och ungdomsdelegation för att stödja ungdomsföretagande skall ökas till 15 miljoner. Under 1985 användes ca 3 miljoner till stöd för nykooperativt ungdomsföretagande. Ansökningar med kooperativ inriktning bereddes av ungdomskooperativprojektet. Effekterna av dessa "startbidrag" är nu under utvärdering.

I likhet med föregående års uppdelning bör en del av anslaget riktas till kooperativt ungdomsföretagande. Riksdagen bör därför uttala att hälften av anslaget används till satsningar på kooperativt ungdomsföretagande. Medlen skall ej användas till kommunala sysselsättningsprojekt utan enbart till direkta stöd för startfasen i kooperativa ungdomsföretag. Det är av stort värde att de erfarenheter och kunskaper om kooperativt nyföretagande som finns i ungdomskooperativprojektet tas till vara även när dessa medel skall fördelas.

Forskning om kooperativ verksamhet

Ett viktigt led i att stärka Kooperationens roll i samhället är satsningar på forskning kring Kooperationen och de kooperativa idéerna. Från centerpartiets sida underströk vi i partimotionen till föregående års riksmöte vikten av att forskningen om det kooperativa området stärktes och föreslog vissa ekonomiska förstärkningar.

För Kooperationens framtida utveckling utgör forskningen en avgörande strategisk resurs. Det är därför utomordentligt viktigt att bygga upp en kontinuerlig och allsidig svensk Kooperationsforskning. Det är i nuvarande läge särskilt angeläget att den forskning, som bl. a. initierades av Kooperationsutredningen får fortsätta och ytterligare utvecklas. De senaste årens erfarenheter och debatt ställer utom allt tvivel att en stadig Kooperationskunskapsbas är helt nödvändig.

Ökat ekonomiskt stöd

Såväl med hänsyn till Kooperationens stora och positiva samhällsroll som till de utomordentligt positiva omdömen som levererats både av Kooperationsutredningen och i den tidigare regeringspropositionen samt med tanke på Kooperationens påtagliga relevans för lösandet av en rad kommande

samhällsproblem framstår det nuvarande statliga bidraget om ca 1,2 milj. kr. som alltför litet. Detta desto mer om man jämför med de resurser staten satsar på forskning inom den s. k. traditionella företagsekonomin. Det är enligt centerpartiets mening rimligt att staten satsar större resurser på kooperationsforskningen. Därutöver är det självfallet önskvärt att också de kooperativa organisationerna bidrar.

Det är exempelvis angeläget att forskningen anknyter till den aktuella utvecklingen både inom den nya och den etablerade Kooperationen. En sådan koppling finns redan när det gäller arbetskooperationen. Resultatet är att en tidigare skepsis ersatts av en positivare attityd till denna företagsform. Det finns flera områden där forskning och utveckling skulle kunna kopplas samman på ett fruktbart sätt. Exempel är skolkooperativen och de kooperativa daghemmen samt Kooperativa institutets och LRF:s ungdomskooperativprojekt. Ett liknande forsknings- och utvecklingsbehov finns även inom den etablerade Kooperationen.

Centerpartiet föreslår därför att ytterligare 1 milj. kr. ställs till FRN:s förfogande för kooperationsforskning och att därutöver diskussionerna fortsätter med de kooperativa organisationerna om ytterligare stöd. Får forskningen i framtiden större omfattning bör anslagen självfallet ökas.

Kooperationsforskartjänster

Den andra frågan gäller kooperationsforskartjänster vid universiteten. I ett första skede framstår det som viktigast att rekrytera forskare till kooperationsforskningen för att etablera denna, att få till stånd forskning inom hela det mångvetenskapliga kooperationsområdet samt att ge de bästa krafterna möjligheter till meritering. Målsättningen måste vara att på sikt åstadkomma flera högre akademiska tjänster med kooperativ inriktning och att så långt möjligt sprida forskningsinsatserna personellt, ämnesmässigt och geografiskt.

Frågan om forskartjänsterna kräver ytterligare beredning under de kommande åren. Beredningen bör sikta till att ett antal fasta universitetstjänster ges kooperativ inriktning men också till att tidsbegränsade tjänster inrättas exempelvis med hjälp av Humanistisk-samhällsvetenskapliga forskningsrådet (HSFR) för att ge lovande forskare möjlighet att meritera sig under begränsad tid.

Kooperativ statistik

Fram t. o. m. 1967 upprättades årligen företagsstatistik om kooperativa företag av SCB. En ingående statistik är ytterst betydelsefull inte minst för kooperationsforskningen. Detta förhållande påtalades också av kooperationsutredningen i sitt slutbetänkande (SOU 1981:60 s. 404). 1988 står svensk Kooperation som värd för Internationella kooperativa alliansens kongress i Stockholm. Svensk Kooperation utgör förebild i många länder. Det finns av dessa skäl anledning för staten att uppmana Kooperativa rådet att i samarbete med SCB utarbeta en plan för återinförande av kooperativ företagsstatistik. Medel för arbetet bör tillföras SCB.

Med hänvisning till vad som ovan anförts hemställs

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som anförts angående medelsanvisning till Kooperativa rådet,

[2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som anförts om fördelning av ekonomiskt stöd till kooperativt ungdomsföretagande,¹⁾

[3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som anförts om återinförande av statistik om kooperativ verksamhet,²⁾

[4. att riksdagen beslutar att på tilläggsbudget för 1986/87 ytterligare 1 000 000 kr. anvisas till Forskningsrådsnämnden för kooperationsforskning.³⁾

Stockholm den 27 januari 1986

Börje Hörnlund (c)

Olof Johansson (c)

P.-O. Eriksson (c)

Elving Andersson (c)

Ingvar Karlsson (c)

i Bengtsfors

Ivar Franzén (c)

Rosa Östh (c)

Görel Thurdin (c)

¹⁾1985/86:A275.

²⁾1985/86:Fi410.

³⁾1985/86:Ub736.